

'Natuurlijk moeten we produceren voor wereldmarkt'

'Stel dat Nederland geen voedsel exporteert, moeten andere landen die bijvoorbeeld veel auto's maken dan maar geen wagens meer exporteren?' Aldus Kees Verrips, een van de grootste bijenhouders van Nederland, over de huidige landbouwcrisis. Zelf is hij op de Veluwe een kleine speler tussen enorme boerenbedrijven. Het platteland zit in de verdrinking, vindt hij. 'Alles is cijfermatig geregeld. De overheid werkt niet vanuit vertrouwen.'

➔ **PAGINA 22**

‘De overheid werkt niet uit vertrouwen, maar met cijfers’

Bij bijenhouder Kees Verrips heeft alles dezelfde prijs: ‘Of het nou één potje is of honderd potjes, of duizend.’

FOTO: ROB VOSS

Kees Verrips is een van de grootste imkers van Nederland

Toch is hij klein tussen enorme boerenbedrijven

Het platteland zit volgens hem in de verdrukking

Carel Grol
Vaassen

Zo imkers al een geheim hebben, is het misschien wel rust, denkt Kees Verrips (51). Hij is eigenaar van driehonderd bijenvolken en een van de grootste bijenhouders van Nederland. Zo’n volk moet je leren interpreteren. Dan gaat hij bij de bijenkast zitten. Luisteren. Ruiken. Wat betekent een bepaald gezoem, wat is deze geur?

Een avond met de armen over elkaar tu ren naar bijenkasten en luisteren naar het gezoem: ooit was dat heel gewoon, zeker bij hobbyimkers. Maar mensen hebben steeds minder rust, weet Verrips. Dat geldt ook voor bijenhouders. Iedereen heeft een smartphone, informatie komt realtime. Mensen ‘moeten wat’.

Hij ook wel, maar als de tijd het toelaat, zit Verrips in zijn tuin in het buitengebied achter Apeldoorn. Eens een paardenwei gelegen aan een kronkelweggetje, nu een bloementuin in bloei. Daar gaat de imker weleens bij zijn bijen kijken. Een genot voor iemand die op zijn 15de al professioneel imker wilde worden.

V Kunt u een bij echt leren kennen?

‘Niet individueel, maar een volk: dat kan wel. Als je een bijenkast opentrekt, is dat voor de bijen alsof er iemand ongenodigd hun huis binnenstapt. Sommige volken reageren direct agressief, andere volken gelatener. Laatst hoorde ik twee imkers zeggen dat er iets mis was met een koningin en dat de bijen daardoor agressief waren. Maar ik geloof niet dat de koningin

het probleem is, dat is toch echt de mens. Ik word weleens gestoken, maar dat kan ik dan vaak wel verklaren.’

V Hoe belangrijk is de bij?

‘Zonder bij geen bestuiving, zonder bestuiving minder bloemen, zonder bloemen minder voedsel voor insecten, zonder insecten minder eten voor vogels. De bij staat aan het begin van de voedselketen.’

V Staat de bij onder druk?

‘De afname van variëteit is heel bedreigend. De paardenbloem levert als eerste nectar voor bijen, daarna klaver. Maar er zijn weilanden zonder paardenbloemen, met nauwelijks klaver. Dus is er geen eten voor de bij.’

Zijn bijenhouderij ligt in een landelijk gebied bij Vaassen. In deze uitlopers van de Veluwe is landbouw ook industrieel. Gigantische runderen, kippenboerderijen met tienduizenden hennen. Als een ‘groot honingbedrijf’ is Verrips maar een klein-tje tussen deze enorme boerenbedrijven. Juist grote boeren zijn deze dagen synoniem voor protesten.

V Wat is volgens u het grootste probleem van het platteland?

‘Alles is cijfermatig geregeld. De overheid werkt niet vanuit vertrouwen. Dat komt doordat we elkaar niet meer ontmoeten. Het beleid wordt bepaald door ambtenaren en adviseurs. Dat is al veertig jaar zo. Boeren moeten worden uitgekocht, maar ondertussen is de handelswaarde van boerderijen hoger dan de uitkoopwaarde. Dat werkt niet.’

V Wat vindt u van het verwijt dat Neder-

‘Moeten andere landen die veel auto’s maken dan maar geen wagens meer exporteren?’

landse boeren te veel produceren?

‘Het zou mooi zijn als iedereen uit Apeldoorn naar het platteland komt om hier zijn melk te kopen. Alleen, dat lukt niet. Daar is het land en de samenleving gewoon niet op ingericht. Maar stel dat Nederland geen voedsel exporteert, moeten andere landen die veel auto’s maken dan maar geen wagens meer exporteren? En wat eten de mensen die onze auto’s maken? Toch ook ons voedsel. Dus moeten we voor de wereldmarkt produceren? Natuurlijk.’

V Het gros van de honing in Nederland komt toch uit China?

‘Ja. Mijn bedrijf maakt honing, maar we kopen ook in. Van imkers uit Nederland, maar ook uit Denemarken, Spanje, een heel klein beetje uit Brazilië. De vraag naar honing is groot. Als je kijkt naar de honing in de supermarkt, zo’n knijpflesje, dan ligt de verkoopprijs daarvan nog onder de inkoopprijs die ik betaal voor honing uit Denemarken. In dat knijpflesje zit Chinese honing.’

V Is die van mindere kwaliteit?

‘Het is in elk geval verschillend. Wij hebben een honingkeurmeester in dienst. Wij zeven onze honing, wij pasteuriseren niet. Bij goede honing blijven er enzymen in. Dat is gunstig voor de spijsvertering. Of die enzymen ook in Chinese honing zitten weet ik niet en dat maakt die honing moeilijk te vertrouwen. Maar dat betekent niet dat het slecht is.’

Nederland telt zo’n achtduizend imkers, vrijwel allemaal hobbyisten. Verrips is een van de zeer weinige professionele bijenhouders. Hij heeft vijftien mensen in dienst, van wie een deel met een afstand tot de arbeidsmarkt, een label waar hij niet in gelooft.

Vier vijftigers zijn zojuist van hun toerfiets gestapt en struinen door de bloementuin. Ze fotograferen de planten en vinders. Gezeten aan een picknicktafel in de tuin wijst Verrips op een struik pal achter hem. Die zag er niet goed uit, nu wel. ‘Je kunt de hele struik eruit trekken, maar je kunt er ook wat extra aandacht aan geven. Alles zal door liefde groeien.’ Dat is wat hij

doet met de mensen die bij hem komen werken: vluchtelingen uit Eritrea of Syrië, iemand met autisme die wel wil werken, maar geen plek vindt.

De schuur tegenover de tuin is omgebouwd tot winkel. Kastenvol honing — van pompoen, citroen of heide, elk met eigen smaak — honingsnoep en honingkoek, verzorgingsproducten gebaseerd op honing, plus outfits voor imkers en bouw-pakketten voor bijenkasten.

In zo’n bijenkast — soms staan er een aantal naast elkaar — huist een volk. Eén volk bestaat al snel uit vijftigduizend bijen. Dus met driehonderd volken beschikt Verrips over vijftien miljoen ‘landbouwhuisdieren’, zoals hij ze noemt. Niet dat hij ervan wakker ligt, maar het brengt wel verantwoordelijkheid met zich mee. ‘Ik hou hun voedsel goed in de gaten.’

Weinig eten betekent dat er weinig bijen zijn. Uiteindelijk betekent dat ook minder bestuiving van planten. Dus zet Verrips soms suikerwater in een bijenkast, want dat is voeding voor de honingbij. En hij verhuurt zijn bijenvolken aan fruittelers. Dan

gaan de bijenkasten op reis en staan ze een tijdje ergens in een boomgaard voor de bestuiving van fruit.

V In hoeverre verschilt uw werk van dat van een gewone boer?

‘Ik ben afhankelijk van natuurlijke structuren. Elk organisme heeft een bronstijd, voor de voortplanting. Bij een lindeboom is dat tussen zes en negen uur ’s avonds, bij een bepaalde luchtvochtigheid. Dat kan ik niet regelen, ook de wind niet.’

V Is de natuur te beïnvloeden?

‘Jawel. Je kunt een sproeier aanzetten, zodat een plant meer water krijgt en dan nectar maakt. Toch laten we bij bijen de natuur wat meer haar gang gaan. Neem kunstmatige inseminatie. Dat wordt gedaan bij koeien. Ingevroren sperma wordt dan geïnsemineerd. Terwijl bij bijen de koningin één keer in haar leven een bruidsvlucht maakt. Daarin wordt ze bevrucht door darren. Na die ene bruidsvlucht kan de koningin jarenlang eitjes leggen.’

Waarmee hij maar wil zeggen: voortplanting van de bij is al miljoenen jaren hetzelfde, maar nog altijd van een vernuft waar de mens niet mee kan wedijveren.

Ooit was Verrips hoofd van een school, daarna gaf hij natuuronderwijs aan de pabo. Nu wordt hij dagelijks gebeld door bedrijven die zijn honing willen verkopen. Met een groot warenhuis kreeg hij ‘na een kletsverhaal van een marketeer’ gedoe over de verzendkosten op de rekening. Het ging over een order van een paar honderd euro. Je moet toch blij zijn dat we je honing inkopen, was de boodschap. Maar Verrips is stellig: die levert hij niet meer.

‘Het probleem met de boeren, en ook van veel coöperaties, is dat ze zijn gaan leveren tegen de voorwaarden van de supermarkten. Daarmee verlies je aan slagkracht. Bij mij heeft alles dezelfde prijs, of het nou één potje is of honderd potjes, of duizend. Want als je korting geeft aan iemand die veel koopt, dan reken je te veel aan de persoon die maar één potje koopt.’

Barsten in Vertrouwen

Vertrouwen in elkaar en in onze politici is het cement van een democratische samenleving. Maar zoals het spreekwoord zegt: het komt te voet en gaat te paard. Deze zomer onderzoekt het FD in zeven verhalen hoe vast ons vertrouwen is. Deel 5: Ondernemer en imker Kees Verrips: ‘We ontmoeten elkaar niet meer.’